

Oxana Arkagyjevna Yakimenko laudációja

2014-ben a Pro Cultura Hungaro-Russica díj kitüntetettje Oxana Arkagyjevna Yakimenko, a Szentpétervári Állami Egyetem Finnugor tanszékének oktatója, a magyar szakirány felelőse, a Szentpétervári Tolmácsképző Központ tanára, irodalomtörténész, szak- és műfordító, szinkrontolmács.

1995-ben szerzett magyar-angol szakos diplomát és tolmács-fordító szakképzettséget a Szentpétervári Állami Egyetemen, ahol 2007 óta egyetemi oktatóként is dolgozik. Első sorban „magyaros”-nak tartja magát, bár az 1990-es években szinte egyáltalán nem akadt munkája a magyar nyelvvel. Oxana ebbe nem törődött bele. Abba vetett mély meggyőződése, hogy a magyar kultúra komoly értékeit közvetítenie kell Oroszország felé, lassan átragadt a potenciális megrendelőkre, aminek köszönhetően az elmúlt 10 évben Karinthy Frigyes, Csáth Géza, Örkény István, Mészöly Miklós, Parti Nagy Lajos, Darvasi László, legutóbb pedig Krasznahorkai László művei kerültek kiadásra oroszul Oxana Yakimenko fordításában, és nem utolsó sorban neki köszönheti az orosz olvasó Ezterházy Péter *Kis magyar pornográfiját*. A szépirodalom mellett tudományos művek tolmácsolásával is foglalkozik. Lefordította többek között Jászi Oszkár *A Habsburg Birodalom szétesése*, Kornai János *A kapitalizmusról* és *A gondolat erejével*, Szegő János *A magyar irodalom rövid története* című munkáit, Heller Ágnes esszéit és részleteket a *Bicikliző majom*-ból. Évente átlagosan 60 szerzői ívet fordít és mintegy 50 napot szinkrontolmácsol, miközben az ő vállán nyugszik az egyetemi magyaroktatás.

Oxana Yakimenko irodalomtörténeti szemmel is kutatja a magyar kultúrát. A közelmúltban a következő tanulmányai jelentek meg: *A magyar antiutópia: Babicstól Parti Nagyig*; *A magyar nyelv és irodalom Magyarországon és külföldön*; *Magyar műfordítások a XVII. századtól a XX. század elejéig és ezek hatása a nemzeti irodalomra*; *A XVIII. századi magyar irodalom orosz recepciója*; *A macskagyilkosság mint metafora a kortárs magyar irodalomban*; *A magyar verses dráma a XX-XXI. század fordulóján: kísérletek a műfaj újjáélesztésére*; *Film és színdarab címek mint kulturális reáliák: a magyar fordítások sajátosságai*; *Csehov a magyar színházkultúrában* stb. Azt gondolom, hogy ezekből az írásokból mi magunk is sok mindent megérthetünk – önmagunkról.

Szerintem Péterváron már csak személy szerint Oxana Yakimenko miatt is érdemes magyar szakra járni. Élmény lehet Oxana diákjának lenni. Olyan életkedvvel, alapos és biztos tudással, szakértelemmel és széles látókörrrel rendelkezik, amit az életkora aligha indokol. Oxana különleges, karizmatikus nő, de nem abból a fajtából, aki mellett kicsinek érezzük magunkat, hanem akiből átáramlik belénk is az életöröm és az ősbizalom, hogy minden a lehető legjobb lesz, csak tenni kell érte.

Oxana Yakimenko állandó optimizmusa nem abból fakad, hogy nem néz szembe a problémákkal. Ellenkezőleg. Intenzíven foglalkozik az orosz és a magyar közélet kérdéseivel. Mindig a dolgok sűrűjébe nyúl bele, ám a leghajmeresztőbb társadalmi történéseket is úgy értelmezi, mint az élet különösen érdekes jelenségeit. Az embernek jókedve kerekedik, amikor hallgatja, mert nem a problémák komolyságának súlya marad meg nehezként, hanem annak az öröme, hogy a felemelő érzése, hogy lám, egy ilyen nehéz helyzetet is át tudunk látni, fel tudunk mérni és meg tudunk vele birkózni, miközben végezzük tovább a személyes dolgainkat a lehető legjobban, mert ezt semmi nem akadályozhatja meg.

Oxánával úgy ismerkedtem meg személyesen, hogy egy szép tavaszi napon bejött a Ruszisztikai Központba és azt mondta: Szervusztok. Itt vagyok két hétig. Használjatok ki, mondjátok meg, mit csináljak.

Eleinte nagyon zavarban voltam, hogy mit kérjek tőle csak úgy, ingyen és bérmentve. Mondtam, hogy ha van kedve, jöjjön be egy nyelvórára beszélgetni. Ebből a kérésből azonnal 2x2 órás mesterkurzust kerekített. És amióta a Ruszisztika mesterszak létezik, minden félévben megjelenik Oxana, mint Mary Poppins az esernyőjével. Nem csinál nagy ügyet az érkezéséből, de körülbelül mindig tudjuk, mikor számíthatunk rá. Megkérdezi, mire vagyunk kíváncsiak, és hipp-hopp olyan 6-8 órás, élvezetes és lehangoló mesterkurzust tart nekünk a világ legközvetlenebb és legtermészetesebb hangján, ami felér egy jól szervezett, intenzív továbbképzéssel. A végén pedig ő mond köszönetet, amiért meghallgattuk és amiért lehetőséget teremtettünk arra, hogy átgondolja az adott kérdéskört. Legutóbb novemberben ismertette meg a ruszisztika mesterszakosokat a kortárs orosz TV-sorozatok, illetve a filmipar aktualitásaival. Azelőtt az internet nyújtotta lehetőségek intellektuális kiaknázhatóságát vázolta és elemezte, más alkalommal bemutatta azokat az orosz irodalmi műfajokat, amik kifejezetten az internetnek köszönhetően jönnek létre. De tartott már szemináriumokat a kortárs orosz szépirodalomról, az újságírónyelv magyar és orosz sajátosságairól a politikai változások tükrében vagy a mai orosz popkultúra és a szovjet éra alternatív kulturális jelenségei közti kapcsolatokról.

Bátran kijelenthető, hogy Oxana Yakimenko a kortárs orosz kultúra legnemesebb megnyilvánulásainak naprakész és értő tolmácsolója a ruszisztika mesterszakon és a Szegedi Tudományegyetem orosz szakán, mert nem csak velünk nagylelkű, hanem mindenkivel, aki érdeklődik az orosz kultúra iránt. Évek óta tart a Magyar Fordítóházban szemináriumokat és nyaranta részt vesz a lakitelki fordítótábor munkájában. Minden évben küldi hallgatóit Magyarországra a nemzetközi ruszisztikai táborba. Most éppen két tanítványa a Balassi Intézet ösztöndíjasa Budapesten. Ők képviselik ma itt Oxanát.

Oxana pazar hidat épít a magyar és az orosz kultúra között, mert meggyőződése, hogy az oroszok veszítene azzal, ha nem foglalkoznának velünk. Úgy beszél magyarul, hogy csak hosszú idő után tűnik fel, hogy neki ez nem is az anyanyelve. Pedig csak 20 évesen járt először Magyarországon, a debreceni nyári egyetemen. Két évvel korábban kezdett magyarul tanulni. Két évvel később már felsőfokon beszélt. Az ELTE-n is volt részképzésen. Irina Oszipova tanárnőhöz fordító szemináriumra, Kárpáti György tanár úrhoz tolmácsolás technikára, Kulcsár-Szabó Ernőhöz irodalomtörténetre járt. És vajon miért vágott bele? Rokoni szálak nem fűzik a magyar kultúrához. Édesanyja egykori tanárával, egy poliglott hölgygel beszélgetett egyszer az utcán arról, hogy mit szeretne tanulni az egyetemen. Oxana valami különleges, izgalmas, semmihez nem hasonlító nyelvet akart magának: a kínait. De abban az évben nem indult kínai szak, ezért el volt keseredve. A poliglott hölgy hívta fel a figyelmét arra, hogy a magyar nyelv nagyon izgalmas. Például ahelyett, hogy *Szmotrí* azt mondják, hogy *vigyázz!* Ez valahogy meggyőzte Oxanát és finnugor szakra jelentkezett. Ott pedig pénzfeldobással választott a finn és a magyar között. Micsoda szerencse, hogy a magyar oldalra esett az érme!

Gyimesi Zsuzsanna